

Кестеде берілген көшбасшылық қасиеттерге негізделген ұстаным арқылы зерттеушілер анықтаған тұлғалық қасиеттер мен сипаттаманың қысқаша мазмұны берілген. Ол көшбасшылыққа катысты тұлғалық қасиеттер аясын айқын көрсетеді. Сондай-ақ бұл кесте белгілі бір тұлғалық қасиетті көшбасшылықтың анықтаушы ерекшелігі ретінде тандап алудың қаншалықты қиын екенін түсіндіреді; оның кейбіреуі бірнеше зерттеуде көрініс тапса, енді бірін санаулы зерттеуден ғана байқауға болады [1; 2].

Д.Карнеги өз зерттеуінде төмендегідей пікір білдіреді, «Есіңізде болсын, қауым үнемі өзіне сенімді көшбасшыға сеніп, бағынатын болады. Ұжымға туылғаннан бері сенімді шешім қабылдайтындай, тәуекелшіл, қайтпас қайсар көшбасшы керек» [5]. Сенімді көшбасшылар қатарына Будда, Конфуций, Мұхаммед жұртшылыққа берік сенім ұялатып, сөзі мен іс-әрекеті арқылы шынайы болған ғана көш бастай білген, бұның бәрі де сенімділіктің күдіреті. Қазақтың ұлы жыршысы Бұқар жырау «Ел бастау қиын емес, қонатын жерден көл табылады, қол бастау қиын емес, шабатын жерден ел табылады, шаршы топта сөз бастаудан қиынды көргем жоқ»- деп, басқарудағы дұрыс сөйлей білу-жетістіктің негізгі баспалдағы екендігін растаған болатын. Сондай-ақ көшбасшы бойынан табылатын қасиеттер жауапкершілік, адалдық, ізденімпаздылық және шынайылық талап етіледі. Д.Карнеги еңбектерінде көшбасшы болу арқылы көздеген мақсатқа тезірек жету, басқаша айтқанда табысқа арнайы қабілетті шындау арқылы жетуге негізделген.

Осылайша, көшбасшы белсенді ұйымдастырушы және іс-әрекетті үйлестіруші ретінде қарастыра отырып, отандық және шетелдік ғалымдардың көшбасшылық қасиеттеріне жазған сипаттамалары мен тұжырымдамалары, колледж білім алушыларының көшбасшылық қасиеттерін қалыптастыруда тиімді пайдалану қажет деп есептейміз.

Пайдаланылған көздердің тізімі

1. Елшибекова, К.Ж. Көшбасшылық: Оқу-әдістемелік құрал. Алматы: «Тұран» Университеті, 2020. – 75 бет.
2. Ноутхаус Питер Көшбасшылы: теория және практика – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2020 жыл. – 38 бет
3. Мейер, Р., Майерс, Р. Виртуозное лидерство: как создать собственный репертуар лидерских стилей. - М.: Издательский дом «Дело», 2019. – 392 с
4. Кови, С. Лидерство, основанное на принципах. - М.: Альпина Паблишер, 2019. – 302 с.
5. Дейл Карнеги, «Как влиять на людей и выработать уверенность в себе, выступая публично». - Москва . Издательство АСТ, 2021. – 256 с

Амержанова Д.С

Абай атындағы Қазақ ұлттық Педагогикалық университеті, Алматы қ.,
Қазақстан Республикасы, dinaamerzhanova@mail.ru

Қыяқбаева Ұ.Қ

п.ғ.к., қауымдастырылған профессор, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы kyakbaeva@mail.ru

LEGO ҚҰРАСТЫРУ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАНЫҢ ДАМУЫНДАҒЫ РӨЛІ

Аннотация. Бұл мақалада заманауи білім беру технологиясына арналған-LEGO құрастыру технологиясы, атап өтілген баланың танымдық қызығушылықтарын қалыптастыруға ықпал етеді, шығармашылық –зияткерлік дағдыларын қалыптастырады. Мақалада LEGO технологиясы туралы, анықтамасы, осы жүйенің артықшылықтары жайлы жазылған. Сонымен қатар мектеп алды топ балалардың шығармашылық-зерттеушілік дағдылары және құрастырудың түрлері мен формалары, робототехника мен Lego конструкторлары туралы ақпарат берілген, балалардың құрастыру біліктері мен дағдыларын дамыту жағдайлары ашып көрсетілген.

Кілт сөздер: LEGO құрастыру , дағды, мектепке дейінгі білім, білім беру, робототехника, ғылыми-техникалық білім, технологиялық шығармашылық.

Аннотация. Данная статья посвящена современной образовательной технологии - технологии LEGO, которая способствует формированию познавательных интересов у ребенка, формирует

творчески-интеллектуальные умения, описывает технологию LEGO, ее определение и преимущества данной системы. При этом были даны сведения о творческих и исследовательских способностях дошкольников видах и формах сборки, робототехники и конструкторов «Лего». Выявлены условия развития у детей сборочных умений и навыков.

Ключевые слова: LEGO, навыки, дошкольное образование, образование, робототехника, научно-техническое образование, технологическое творчество.

Abstract. This article is devoted to modern educational technology-LEGO assembly technology, which contributes to the formation of cognitive interests of the noted child, forms creative and intellectual skills. This article is about LEGO technology, definition, advantages of this system. In addition, the pre-school group provides information about the creative skills of children and types and forms of Assembly, robotics and lego constructors, reveals the conditions for the development of Assembly skills and skills of children.

Keywords: LEGO building, skills, preschool education, education, robotics, scientific and technical education, technological creativity.

Қазақстан Республикасы білім беру және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында патриоттық, рухани-адамгершілік азаматтық тәрбие беру мәлесін қойып, білім беру жүйесінің мектепке дейінгі кезеңнен бастау алуды көздейді. ҚР мемлекеттік жалпыға міндетті мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандартында мектепке дейінгі ұйымдарда зияткерлік, тұлғалық, әлеуметтік және эмоционалдық дамуымен тұлға қалыптастыру басты міндет болып берілуде. Жалпы мектепке дейінгі ұйымда тәрбиелеу мен оқыту процесінде педагогикалық білімі бар тәрбиешілер қызмет атқарады, десек те осы педагогтарға бағыт беріп, жанашыл әдістерді таныстырып, білім сапасын арттыруда жаңа технологияларды қолдана ала білуінде алатын орны ерекше.

Ойын-адам қызметінің ерекше түрі. Бұл өскелең ұрпақты өмірге дайындаудың әлеуметтік қажеттілігіне жауап ретінде пайда болады және баланың психикалық дамуында жетекші болады

Құрастыру іс-әрекеті мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуда маңызды орын алады және күрделі танымдық процесс болып табылады. Нәтижесінде балалардың интеллектуалды дамуы жүреді: бала тәжірибиелік білімді игереді, маңызды белгілерді бөліп көрсетуді, бөлшектер мен заттар арасындағы қатынастар мен байланыстарды орнатуды үйренеді. LEGO құрастыру -бұл балалардың дамуының ең заманауи бағыттарының бірі, ол нақты әлемнің үш өлшемді модельдерін және өзін-өзі оқытудың , баланың дамуының пәндік және ойын ортасын кеңінен қолданады. LEGO конструкторын ойнау арқылы балаларға оқуға мүмкіндік береді.

Мектеп жасына дейінгі балаларды оқытуда LEGO конструкторларын қолдану қажеттілігі даусыз. Балалардың "ойнап" оқитынын отандық психологтар мен педагогтар (Л.С. Выготский, В. В. Давыдов, Л.В Запорожец және т. б.) балалардың шығармашылық мүмкіндіктері мектеп жасына дейінгі жасында пайда болатындығын және олардың дамуы арқылы ұйымдастырылған іс-әрекетінде әлеуметтік дамыған қызмет құралдарын игеру кезінде пайда болатындығын дәлелдеді. Зерттеуші-ғалымдар Л.П. Лурия, Н. Н. Поддякова, А. Н. Давидчук, Л. А. Парамонованың айтуынша, жеңіл бөлшектерден жасалған заттарды жобалау-бұл мектеп жасына дейінгі балалардың интеллектуалды дамуы үшін керемет құрал, әр түрлі іс-шаралардың интеграциясын қамтамасыз етеді.

Конструктор эксперимент жасауға және өзінің шексіз әлемін құруға, бір жағынан ұжымның ажырамас бөлігі ретінде, екінші жағынан қалыптасқан жағдайда сөзсіз көшбасшы болуға мүмкіндік береді. Бірақ ең бастысы – ойын балаларға өзіне деген сенімділік береді. Балалар талдауды үйренеді, сөйлеу, шығармашылық қиял, қарым-қатынас қабілеттері дамиды, есте сақтау қабілеті жақсарыды, зейін тұрақты болады, балалар логикалық ойлауды үйренеді.

LEGO-конструкторды игеру қарапайымнан күрделіге қарай дәйекті түрде жүзеге асырылады. LEGOны игерудің бірінші бөлігі-логикалық ойлауды дамытуға арналған жаттығу. LEGO конструкторы үздіксіз білім беру іс-әрекетінде кеңінен қолданылады және келесі мәселелерді шешеді: ойлау процестерін дамытады (Талдау, синтез, салыстыру, жалпылау және т.б.). Ойлауды белсендірудің тиімді құралы модельдер, сызбалар, жоспар, үлгі, жад бойынша жобалау болып табылады.

Негізгі міндеттер :

- 1.Жіктеу дағдыларын жетілдіру
- 2.Логикалық заңдылықтарды талдауға және талдау негізінде дұрыс қорытынды жасауға үйрету.
- 3.Жад пен зейінді белсендіру.
- 4.Симметрия жиындары мен принциптерімен танысу.

5. Комбинаторлық қабілеттерді дамыту.

6. Кеңістікте бағдарлау дағдыларын бекіту

Балалар көбінесе бейнелеу өнері немесе есте сақтау бойынша жұмыс жасайды. Идеялардың болуы қиялдың дамуына тамақ береді. Балалар тақырыпты таңдап, өз идеяларын жұмыста бейнелейді. Олар өз моделін құрып қана қоймай, оны басқаларға көрсете алады. Не салынды? Бұл не үшін қажет? Нысанды талдай отырып, бала жасалған әрекеттер туралы ауызша есеп береді. Демек, құрастыру сабағында балалардың сөйлеуі дамиды. Ұжымдық құрылысты орындау кезінде балалар дауласуға, сұрақтарын тұжырымдауға, шешім қабылдауға үйренеді. Бала үшін өз еңбегінің өнімімен ойнауға тамаша қызығушылық ашылады.

Құрастыру жиынтығымен ойнай отырып, әр баланың даму деңгейін үнемі арттыруға мүмкіндігі бар. Ең қызығы, балалар өздерін нағыз жасаушылар сияқты сезінеді және олардан бұрын ешкім мұндай нәрсені жасаған жоқ деп ойлайды. Кішкентай балалар ойнап, дағдыларды игеріп, әртүрлі ғимараттарды жобалауды және салуды, машиналарды немесе ерекше механизмдерді жинауды үйренеді. Құрастырудың бөлшектерін сұрыптай отырып, ұлдар заттарды бөлуге, оларды түсі, пішіні, өлшемі бойынша ажыратуға тырысады. Бұл процесте педагогтар шыдамдылық, төзімділік, табандылық танытып, бәрін соңына дейін жеткізуге тырысуы қажет. Бұл балаларды тәрбиелейді және жауапкершілікке тартады, тәртіпке үйретеді, өйткені ойыннан кейін әр уақытта конструкторды қорапқа салу керек, ал егер баланың туындысы ерекше сәтті болса, оны көрнекті жерде қалдырып, келесі ойынға таңдануға болады.

"ЛЕГО" ойындары баланы нақты әлемде, кеңістікте және уақытта зерттеу және бағдарлау тәсілі ретінде әрекет етеді. ЛЕГО технологиясы интерактивті педагогикалық технология деп аталады, өйткені ол балалардың танымдық белсенділігін ынталандырады. ЛЕГО өнімдерін қолдануы оның жоғары білім беру мүмкіндіктерімен анықталады: көпфункционалдылық, техникалық және эстетикалық сипаттамалар, әртүрлі ойын және оқу аймақтарында қолдану. ЛЕГО құрылысы-бұл модельдейтін шығармашылық және өнімді іс-әрекеттің бір түрі. Оның көмегімен қиын оқу міндеттерін жеңілген адамдар болмайтын қызықты шығармашылық ойын арқылы шешуге болады, әр бала оны жеңе алады. ЛЕГО-конструкторлардың практикалық құндылығы балалардың ерлі-зайыптыларда жұмыс істей білуінде; ЛЕГО-терминологияны меңгеруінде; ғылым мен техника әлемінде жаңа нәрселерді ашуға деген ұмтылыста; қойылған міндеттерді шешуде стандартты емес және екіұштылықта; балалардың бір-біріне көмектесуге, коммуникативтік дағдыларды дамытуға деген ұмтылысында; конструкторлық қабілеті бар балаларды анықтауда; логикалық ойлау қабілетінде көрінеді.

Қорытындылай келе, ЛЕГО құрастыру мектеп жасына дейінгі баланың психикалық процестерін дамытуда үлкен рөл атқарады деп айта аламыз, атап айтқанда:

- * назар аудару,
- * жад,
- * қиял,
- * зейін,
- * көрнекі және тактильді есте сақтауды дамыту,
- * шығармашылық ойлау,
- * коммуникативтік дағдыларын дамыту.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы.
2. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 14 қазандағы № 422 бұйрығы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің міндетін атқарушының 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы - "Әділет" АҚЖ (zan.kz)
3. Ишмакова М.С. Конструирование в дошкольном образовании условиях введения ФГОС: пособие для педагогов. ИПЦ «Маска», 2013. 100 с.
4. Куцакова Л. В. Конструирование и ручной труд в детском саду. Программа и методические рекомендации. Для детей 2-7 лет. М.: МОЗАИКА-СИНТЕЗ, 2010. 90 с
5. Варяхова Т. Примерные конспекты по конструированию с использованием конструктора ЛЕГО // Дошкольное воспитание. - 2009. - № 2. - С. 48-50.
6. Емельянова, И.Е., Максаева Ю.А. Развитие одарённости детей дошкольного возраста средствами легоконструирования и компьютерно-игровых комплексов. – Челябинск: ООО «РЕКПОЛ», 2011. – 131 с.